

ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ว่าด้วยการดำเนินการแก่สัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า
และค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่า
พ.ศ. ๒๕๖๕

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การจัดการสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่มาจากการปฏิบัติตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือที่ตกเป็นของแผ่นดิน และค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่า ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๓ วรรคสอง มาตรา ๑๖ วรรคสอง มาตรา ๗๔ วรรคสอง และมาตรา ๘๖ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการดำเนินการแก่สัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า และค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“สัตว์ป่า” หมายความว่า สัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าที่มีใช้สัตว์น้ำ

“ซากสัตว์ป่า” หมายความว่า ความรวมถึงรังของสัตว์ป่าด้วย

“พนักงานเจ้าหน้าที่หลัก” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่สังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่มีหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการแก่สัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า ได้แก่ ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่าแห่งท้องที่ หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า หัวหน้าศูนย์นิติวิทยาศาสตร์ สัตว์ป่า สัตวแพทย์ในสังกัดกรม หัวหน้าสถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าแห่งท้องที่ หัวหน้าศูนย์ช่วยเหลือสัตว์ป่าแห่งท้องที่ หัวหน้าศูนย์อนุรักษ์และช่วยเหลือสัตว์ป่าต่างประเทศแห่งท้องที่ หรือผู้ซึ่งอาศัยอำนาจของบุคคลดังกล่าว

“พนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่หรือชุดปฏิบัติการ หรือผู้ซึ่งอาศัยอำนาจของบุคคลดังกล่าว ซึ่งกำกับดูแลหรือปฏิบัติการในพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

กลุ่มที่ ๑

(๑) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พื้นที่เตรียมการประกาศเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า พื้นที่เตรียมการประกาศเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

(๒) อุทยานแห่งชาติ พื้นที่เตรียมการประกาศอุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ และสวนรุกขชาติ

(๓) พื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นที่มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ในพื้นที่ เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าไม้ถาวร ป่าชุมชน พื้นที่คุ้มครองทางสิ่งแวดล้อม พื้นที่ป่าชายเลน ตามมติคณะรัฐมนตรี

กลุ่มที่ ๒

(๔) พื้นที่ด้านตรวจสัตว์ป่า

(๕) พื้นที่ปฏิบัติการของชุดปฏิบัติการต่าง ๆ

“เจ้าพนักงานตำรวจ” หมายความว่า พนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ในคดีความผิดอาญาเกี่ยวกับสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า

“คณะกรรมการการดำเนินการแก่สัตว์ป่า” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณา การดำเนินการแก่สัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

“กรม” หมายความว่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ข้อ ๔ ให้อธิบดีมีอำนาจวินิจฉัยปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ในกรณีที่มีปัญหาการตีความ ให้อธิบดีเสนอแนวทางการตีความต่อคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และให้ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการดังกล่าว

เพื่อให้การบังคับใช้ระเบียบนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสะดวกต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และประชาชนที่เกี่ยวข้อง อธิบดีอาจกำหนดแบบบันทึกข้อมูล แบบแจ้ง แบบรายงาน แบบขออนุญาต หรือแบบต่าง ๆ ตามระเบียบนี้ก็ได้

การที่ผู้ขออนุญาต ผู้แจ้ง หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการแตกต่างไปจากแบบที่อธิบดี กำหนดโดยไม่ใช้สาระสำคัญในคำขอ การแจ้ง หรือการติดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วยกัน ย่อมไม่มี ผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของการอนุญาต การรับแจ้ง คำสั่งทางปกครอง หรือการดำเนินการ ตามระเบียบนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๕ สัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่ต้องจัดการตามระเบียบนี้ ได้แก่

(๑) สัตว์ป่าที่ถูกล่าด้วยความจำเป็นและภายใต้เงื่อนไขตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

(๒) สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุมที่ผู้มีไว้ในครอบครองมีเหตุจำเป็น ไม่สามารถเลี้ยงดูสัตว์ป่านั้นต่อไปได้ และส่งมอบสัตว์ป่านั้นให้แก่กรมตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

(๓) สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ และสัตว์ป่าควบคุม ที่ถูกทอดทิ้ง พิกการ บาดเจ็บ ป่วย หรืออ่อนแอจากการแจ้งการช่วยเหลือตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

(๔) สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุม และซากสัตว์ป่าดังกล่าว ที่คงเหลือ จากการจัดการตามมาตรา ๗๙ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

(๕) สัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า ที่ถูกยึดหรืออายัดของพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘๑ (๔) แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือ ตามกฎหมายอื่น และให้รวมถึงสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า ที่ถูกยึดหรืออายัด ในกรณีดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) พนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ และเจ้าพนักงานตำรวจ ที่ปฏิบัติการตามกฎหมายและ ระเบียบตามอำนาจและหน้าที่ของตน และมีสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการนั้น ไม่ว่าสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าดังกล่าวจะชอบด้วย พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือไม่ก็ตาม

(ข) การรับโอนสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า จากผู้ได้รับ ใบอนุญาตหรือใบรับรองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่ไม่แจ้งการโอนใบอนุญาตหรือใบรับรองให้ถูกต้อง หรือ การรับสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่ามาอยู่ในความครอบครองจากผู้ครอบครอง โดยมีชอบตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

(๖) สัตว์ป่าที่ได้มาจากการดำเนินการในสถานการณ์อันตราย อุกเหิน เร่งด่วนตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ของพนักงานเจ้าหน้าที่หลัก

(๗) สัตว์ป่าอันตรายหรือซากสัตว์ป่าอันตรายตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

(๘) สัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่ตกเป็นของแผ่นดิน เนื่องจาก ใบอนุญาตและใบรับรองซึ่งกำกับสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่านั้นสิ้นสุดลง หรือ สิทธิการครอบครองสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าของผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรอง สิ้นสุดลง ในกรณี ดังต่อไปนี้

(ก) ผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองถึงแก่ความตายและไม่มีทายาท

(ข) ทายาทหรือผู้จัดการมรดกของผู้ได้รับใบอนุญาตหรือใบรับรอง ไม่ประสงค์จะรับโอน ใบอนุญาตหรือใบรับรอง

(ค) นิติบุคคลซึ่งเป็นผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองนั้นเลิกกัน และผู้ชำระบัญชี หรือ ผู้สืบทิธิของนิติบุคคลนั้น ไม่ประสงค์จะรับโอนใบอนุญาตหรือใบรับรองนั้น หรือไม่อาจจะรับโอน ใบอนุญาตหรือใบรับรองนั้นได้

(ง) บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

(จ) ทายาท หรือผู้จัดการมรดก หรือผู้ชำระบัญชี หรือผู้สืบสิทธิของนิติบุคคล แล้วแต่กรณี ของผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองที่ถึงแก่ความตาย และไม่ยื่นคำขอรับโอนใบอนุญาตหรือ ใบรับรองภายในระยะเวลาที่กำหนด

(ฉ) พนักงานเจ้าหน้าที่หลัก ตรวจสอบสถานที่เลี้ยงสัตว์ป่าหรือสถานที่เก็บรักษา ซากสัตว์ป่าของผู้จะขอรับโอนใบอนุญาตหรือใบรับรองแล้ว มีคำสั่งไม่อนุญาต

(ช) ใบอนุญาตหรือใบรับรองซึ่งกำกับสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า นั้นสิ้นลง และผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองนั้นไม่แจ้งหรือไม่ส่งมอบสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือ ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่านั้นแก่กรม

(ซ) ใบอนุญาตตามมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ สิ้นอายุ และผู้รับใบอนุญาตไม่ประสงค์ขอต่ออายุใบอนุญาต หรือไม่แจ้งความประสงค์ขอลือการประกอบกิจการภายในระยะเวลาที่กำหนดตามคำสั่งทางปกครอง ของพนักงานเจ้าหน้าที่หลัก ซึ่งอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

(๙) สัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่ตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือตกมาอยู่ในความดูแลของกรมตามอำนาจหน้าที่ด้วยเหตุอื่น หรือตามกฎหมายอื่น หรือตามคำพิพากษาของศาล

(๑๐) ลูกของสัตว์ป่าที่ได้มาระหว่างการดูแลสัตว์ป่าตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) และ (๙)

(๑๑) ซากสัตว์ป่าที่เกิดจากการตายลงของสัตว์ป่าตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) และ (๑๐)

ข้อ ๖ กรณีเป็นสัตว์ป่าตามข้อ ๕ (๒) (๔) และ (๙) ให้พิจารณาดำเนินการตามหมวด ๓ ให้เรียบร้อยก่อน จึงนำสัตว์ป่านั้นมาดำเนินการตามหมวด ๒ ต่อไปได้ เว้นแต่พนักงานเจ้าหน้าที่หลัก โดยสัตวแพทย์มีความเห็นว่าสัตว์ป่านั้นต้องได้รับการจัดการเร่งด่วนเพื่อรักษาไว้ซึ่งชีวิตหรือสวัสดิภาพ ของสัตว์ป่านั้น ให้นำสัตว์ป่านั้นทั้งหมดหรือบางส่วนดำเนินการตามหมวด ๒ ก่อนได้ แล้วจึงพิจารณา ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามหมวด ๓ ต่อไป

ข้อ ๗ เมื่อสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่มีผู้ครอบครองโดยชอบ ด้วยกฎหมายตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ไม่ว่าจะทั้งหมด หรือบางส่วน ให้ผู้ครอบครองสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่านั้นดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งมอบสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่ตกเป็นของแผ่นดิน พร้อมใบอนุญาต ใบรับรอง หรือใบรับแจ้งการครอบครอง ที่กำกับสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ จากซากสัตว์ป่านั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่หลักภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือ ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่ตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมาย

(๒) กรณีเป็นสัตว์ป่า หากยังไม่สามารถดำเนินการส่งมอบสัตว์ป่าที่ตกเป็นของแผ่นดินได้ ภายในระยะเวลาตาม (๑) ให้ส่งมอบใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งการครอบครองที่กำกับสัตว์ป่าดังกล่าว แก่พนักงานเจ้าหน้าที่หลักก่อน โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลักมีหนังสือแจ้งต่อผู้ครอบครองว่าสัตว์ป่านั้น ตกเป็นของแผ่นดินและให้ส่งมอบใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งการครอบครองที่กำกับสัตว์ป่านั้นต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่หลัก และแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่กำกับการออกใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งการครอบครอง เพื่อทำการยกเลิก เพิกถอน หรือแก้ไข ใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งการครอบครองดังกล่าว โดยออกเป็น หนังสือให้ครอบครองสัตว์ป่านั้นแทนกรมได้จนกว่าผู้ครอบครองดังกล่าวจะส่งมอบสัตว์ป่านั้นให้แก่กรม

(๓) หากผู้ครอบครองไม่ส่งมอบสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าและ ใบอนุญาต ใบรับรอง หรือใบรับแจ้งการครอบครองที่กำกับสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จาก ซากสัตว์ป่าให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่หลักภายในกำหนดระยะเวลาตาม (๑) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลัก มีหนังสือแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่กำกับการออกใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งการครอบครองเพื่อทำการ ยกเลิก เพิกถอนหรือแก้ไข ใบอนุญาต หรือใบรับแจ้งการครอบครองของผู้ครอบครองสัตว์ป่านั้น โดยมีผลให้ผู้นั้นเป็นผู้ครอบครองสัตว์ป่าโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จำเดิมแต่เวลาที่ครบกำหนดระยะเวลา ตาม (๑) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินคดีแก่ผู้นั้นและดำเนินการตามมาตรา ๘๑ (๔) แห่งพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อไป

ข้อ ๘ พนักงานเจ้าหน้าที่หลักตามหมวด ๒ ได้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเป็นสัตว์ป่า ได้แก่ นายสัตวแพทย์ในสังกัดกรม หัวหน้าสถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า แห่งท้องที่ หัวหน้าศูนย์ช่วยเหลือสัตว์ป่าแห่งท้องที่ หัวหน้าศูนย์อนุรักษ์และช่วยเหลือสัตว์ป่า ต่างประเทศแห่งท้องที่ รับมาดำเนินการ

(๒) กรณีเป็นซากสัตว์ป่าหรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่ไม่มีคตีความหรือที่คตีความถึงที่สุดแล้ว ได้แก่ ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่าแห่งท้องที่ และหัวหน้ากลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า รับมาดำเนินการ

(๓) กรณีเป็นซากสัตว์ป่าหรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่อยู่ในระหว่างการดำเนินคดีและ คดียังไม่ถึงที่สุด ได้แก่ ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่าแห่งท้องที่ หัวหน้าศูนย์นิติวิทยาศาสตร์สัตว์ป่า รับมาดำเนินการ

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลักมีอำนาจหน้าที่ตามที่ระเบียบนี้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ พนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ด้วย

หมวด ๒

การดำเนินการแก่สัตว์ป่า

ส่วนที่ ๑

การดำเนินการเบื้องต้นแก่สัตว์ป่า

ข้อ ๙ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่กลุ่มที่ ๑ พบสัตว์ป่าในการปฏิบัติหน้าที่หรือรับสัตว์ป่ามาอยู่ในความครอบครองจากการรับแจ้งเหตุต่าง ๆ หากสัตว์ป่านั้นไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และตรวจสอบเบื้องต้นแล้วพบว่าเป็นชนิดสัตว์ป่าที่มีการกระจายพันธุ์ในพื้นที่ที่พบและยังมีสุขภาพตามความเป็นสัตว์ป่า มีสุขภาพแข็งแรง ไม่มีอาการบาดเจ็บ ป่วยหรืออ่อนแอ หรือบาดเจ็บ ป่วย หรืออ่อนแอเพียงเล็กน้อย สามารถรักษาเยียวยาให้พ้นจากสภาพดังกล่าวได้หรือการบาดเจ็บ ป่วย หรืออ่อนแอของสัตว์ป่านั้นเกิดจากเหตุในธรรมชาติ เมื่อพิจารณาแล้วว่าหากปล่อยสัตว์ป่านั้นคืนสู่ธรรมชาติจะสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้และเกิดประโยชน์ต่อระบบนิเวศ ให้ปล่อยสัตว์ป่านั้นทั้งหมดหรือบางส่วน คืนสู่ธรรมชาติตามหลักวิชาการในแหล่งที่พบ สัตว์ป่านั้นครั้งแรกหรือแหล่งที่มีรายงานการกระจายพันธุ์ของสัตว์ป่าชนิดนั้นก็ได้ ทั้งนี้ การเลือกพื้นที่ปล่อยสัตว์ป่าให้พิจารณาถึงความอยู่รอดปลอดภัยของสัตว์ป่าเป็นหลัก

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่อาจส่งสัตว์ป่าให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลักดำเนินการก็ได้

ข้อ ๑๐ การดำเนินการแก่สัตว์ป่าของพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น อาจประสานขอความช่วยเหลือจากกรม โดยประสานไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่หลักหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ตาม (๑) (๒) และ (๓) ตามพื้นที่ที่สะดวกแก่การดำเนินการแก่สัตว์ป่าก็ได้

ข้อ ๑๑ กรณีเป็นสัตว์ป่าที่เกี่ยวข้องกับการทำความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่กลุ่มที่ ๑ หรือเจ้าพนักงานตำรวจทำการเก็บหลักฐานและข้อเท็จจริงการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าดังกล่าวเพื่อใช้ประกอบสำนวนคดี โดยให้ส่งมอบสัตว์ป่านั้นไปอยู่ในความดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่หลัก

เมื่อดำเนินการเก็บหลักฐานและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสัตว์ป่าตามวรรคหนึ่งเรียบร้อยแล้ว ให้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่หลักที่ดูแลสัตว์ป่านั้นทราบ หากพนักงานเจ้าหน้าที่หลักตรวจสอบและพิจารณาแล้วเห็นว่าสัตว์ป่านั้นต้องสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ในธรรมชาติ ตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๙ วรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เสนอความเห็น เพื่อปล่อยสัตว์ป่าทั้งหมดหรือบางส่วน และแจ้งต่อพนักงานสอบสวนว่าสัตว์ป่านั้นพร้อมจะได้รับการปล่อยคืนสู่ธรรมชาติได้ หากพนักงานสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่จำเป็นต้องเก็บพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสัตว์ป่าในคดีความนั้นเพิ่มเติมอีกแล้ว ให้ดำเนินการปล่อยสัตว์ป่าดังกล่าวคืนสู่ธรรมชาติได้ และรายงานอธิบดีและพนักงานสอบสวนทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ดำเนินการปล่อยสัตว์ป่านั้น

ข้อ ๑๒ การปล่อยสัตว์ป่าตามข้อ ๙ และข้อ ๑๑ ให้รายงานแก่สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่าเพื่อรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามหมวด ๗ ต่อไป

ข้อ ๑๓ เมื่อสัตว์ป่ามาอยู่ในความครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่หลัก หากพิจารณาแล้วว่าเป็นชนิดพันธุ์สัตว์ป่าของประเทศไทยที่หายากใกล้สูญพันธุ์ จำเป็นต่อการสงวนไว้เพื่อการเพาะ

ขยายพันธุ์หรือสงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ อาจเสนอขอใช้ประโยชน์จากสัตว์ป่าดังกล่าวตามหลักเกณฑ์และวิธีการในข้อ ๒๑ ก็ได้

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หลักโดยสัตวแพทย์ตรวจสอบแล้วเห็นว่าสัตว์ป่านั้นได้รับอันตรายถึงขนาดไม่สามารถใช้ชีวิตได้เองตามปกติ ป่วยหรืออ่อนแอ หรืออาการเจ็บป่วยอ่อนแอ นั้นอาจเนื่องมาจากการติดเชื้อโรคระบาด หรือไม่อาจปล่อยคืนสู่ธรรมชาติได้ในทันที ให้แจ้งและส่งสัตว์ป่านั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่หลักเพื่อดำเนินการตามส่วนที่ ๒ ต่อไป

ส่วนที่ ๒

การดำเนินการแก่สัตว์ป่าที่ไม่แข็งแรง

ข้อ ๑๕ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่หลักโดยสัตวแพทย์รับสัตว์ป่าที่บาดเจ็บ ป่วย หรืออ่อนแอ ตามข้อ ๑๔ มาอยู่ในความครอบครองแล้ว ให้ทำการรักษาพยาบาลให้สัตว์ป่านั้นหายป่วยและมีสุขภาพแข็งแรง

หากประเมินแล้วไม่สามารถดำเนินการรักษาพยาบาลให้หายได้ อาจส่งสัตว์ป่านั้นไปรักษาดูแล สถานพยาบาลสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลสัตว์ เมื่อสถานพยาบาลสัตว์รักษาสัตว์ป่านั้นเรียบร้อยแล้วจะต้องส่งมอบสัตว์ป่านั้นคืนให้แก่กรม ตามเงื่อนไขที่กำหนด หรือตามหนังสือร้องขอ หรือส่งมอบซากสัตว์ป่านั้นเมื่อสัตว์ป่าดังกล่าวตายลง แล้วแต่กรณี และให้สถานพยาบาลสัตว์แจ้งและส่งมอบสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่านั้นคืนแก่กรม หากไม่ส่งคืนให้ถือว่าสถานพยาบาลสัตว์นั้นครอบครองสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าโดยไม่ได้รับอนุญาต

ในกรณีที่ส่งสัตว์ป่าไปรักษาพยาบาลยังต่างประเทศ ให้เสนอเหตุผล ความจำเป็น และเงื่อนไขต่อคณะกรรมการการดำเนินการแก่สัตว์ป่าพิจารณาเพื่อขอความเห็นชอบต่ออธิบดี

หากสัตวแพทย์ตรวจสอบและพิจารณาแล้วพบว่าสัตว์ป่าที่พนักงานเจ้าหน้าที่หลักรับมาครอบครอง หรือที่เลี้ยงดูไว้มีอาการบาดเจ็บ ป่วย อ่อนแอ หรือพิการรุนแรง หรืออาการป่วยดังกล่าวเกิดจากการติดเชื้อโรคระบาดร้ายแรงซึ่งอาจติดต่อสู่สัตว์ป่าอื่นหรือมนุษย์ได้ หรือสัตว์ป่าอยู่ในสภาพทนทุกข์ทรมานเกิน การที่จะเยียวยารักษาให้หายหรือกลับมาใช้ชีวิตโดยปกติสุขได้ อาจเสนอคณะกรรมการการดำเนินการแก่สัตว์ป่า พิจารณาให้การุณยฆาตสัตว์ป่านั้น วิธีการการุณยฆาตสัตว์ป่า ให้ใช้วิธีการกำจัดทำลายสัตว์ป่าตามข้อ ๒๔ วรรคสอง

ในกรณีที่สัตว์ป่ามีอาการบาดเจ็บ อ่อนแอ หรือพิการรุนแรง และสัตวแพทย์ได้คัดกรองและตรวจโรคตามหลักวิชาการสัตวแพทย์แล้วเห็นว่ามิได้เป็นโรคติดต่อ สมควรปล่อยคืนสู่ธรรมชาติเพื่อเพิ่มเหยื่อในห่วงโซ่อาหารก็สามารถทำได้ โดยเสนอต่อคณะกรรมการการดำเนินการแก่สัตว์ป่าพิจารณาเพื่อขอความเห็นชอบต่ออธิบดี

ข้อ ๑๖ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลักจัดทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ป่ากรณีที่ยังไม่มีเครื่องหมายประจำตัว พร้อมจัดทำทะเบียนรายละเอียดสัตว์ป่านั้นรายงานให้อธิบดีทราบ

การจัดทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ป่าตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการแจ้งและการรับแจ้ง และการครอบครอง ซึ่งสัตว์ป่าควบคุมและ ซากสัตว์ป่าควบคุม พ.ศ. ๒๕๖๕ หรือประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการ จัดทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า ที่มีใช้สัตว์น้ำ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๗ ในกรณีสัตว์ป่าที่ไม่แข็งแรงนั้นหายป่วยและแข็งแรงแล้ว ให้ดำเนินการตามส่วนที่ ๓ ต่อไป

ส่วนที่ ๓

การดำเนินการแก่สัตว์ป่าที่แข็งแรง

ข้อ ๑๘ การดำเนินการแก่สัตว์ป่าที่แข็งแรงมีแนวทางการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) การปล่อยสัตว์ป่าคืนสู่ธรรมชาติ

(๒) การส่งคืนถิ่นกำเนิด

(๓) การนำสัตว์ป่าไว้ใช้ประโยชน์ในราชการ หรือเพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ

(๔) การส่งสัตว์ป่าให้แก่สวนสัตว์ใช้ประโยชน์และดูแลแทน

(๕) การจำหน่ายสัตว์ป่าบางชนิด

(๖) การกำจัดหรือทำลายสัตว์ป่า

(๗) การรับเลี้ยงดูสัตว์ป่าโดยกรม

การพิจารณาเลือกแนวทางใดแก่สัตว์ป่าที่แข็งแรง ให้คำนึงถึงการดูแลชีวิต สวัสดิภาพของสัตว์ป่า ระบบนิเวศ ความปลอดภัยจากโรคระบาด เมตตาดูแลสัตว์ป่า การสงวนรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ตามข้อ ๑๙ ถึงข้อ ๒๕ และถิ่นกำเนิดของสัตว์ป่า ดังนี้

(ก) หากเป็นสัตว์ป่าธรรมชาติในประเทศให้เลือกแนวทางการปล่อยสัตว์ป่าคืนสู่ธรรมชาติ ตาม (๑) เป็นสำคัญ ในกรณีที่ไมอาจปล่อยสัตว์ป่านั้นคืนสู่ธรรมชาติได้ ให้เลือกแนวทางอื่นตาม (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ที่เหมาะสมตามสมควรแก่กรณี หากไม่มีแนวทางใดที่เหมาะสมในขณะนั้น หรือ ยังไม่พร้อมใช้แนวทางใดแก่สัตว์ป่านั้น ให้กรมรับเลี้ยงดูสัตว์ป่านั้นไว้ตาม (๗)

(ข) หากเป็นสัตว์ป่าที่มีถิ่นกำเนิดจากต่างประเทศ ให้เลือกแนวทางส่งสัตว์ป่านั้นคืนถิ่นกำเนิด ตาม (๒) เป็นสำคัญ ในกรณีที่ไมอาจส่งสัตว์ป่านั้นคืนถิ่นกำเนิดได้ ให้เลือกแนวทางอื่นตามสมควร แก่กรณีเช่นเดียวกับสัตว์ป่าธรรมชาติในประเทศ แต่มิให้ใช้แนวทางการปล่อยสัตว์ป่าคืนสู่ธรรมชาติ ตาม (๑) โดยเด็ดขาด

ข้อ ๑๙ การปล่อยสัตว์ป่าคืนสู่ธรรมชาติ มีหลักเกณฑ์ประกอบการพิจารณา ดังนี้

(๑) สัตว์ป่าที่จะนำไปปล่อยคืนสู่ธรรมชาติต้องเป็นสัตว์ป่าที่ได้รับการฝึกให้สามารถดำรงชีพตามธรรมชาติในป่าได้

(๒) ได้รับการตรวจสอบว่าเป็นสัตว์ป่าสายพันธุ์ที่พบหรือเคยปรากฏว่ามีการกระจายพันธุ์ในพื้นที่ที่จะทำการปล่อย ห้ามมิให้ปล่อยสัตว์ป่าชนิดที่ไม่มีถิ่นกำเนิดหรืออยู่อาศัยและหากินในประเทศไทยสู่ธรรมชาติโดยเด็ดขาด

(๓) ตรวจสอบพื้นที่รองรับสัตว์ป่าแล้วว่าจะมีความเหมาะสมต่อตัวสัตว์และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ และมีขนาดเพียงพอที่จะรองรับจำนวนสัตว์ป่าที่จะทำการปล่อย

(๔) ในกรณีที่ปล่อยสัตว์ป่าอพยพตามธรรมชาติ ให้ปล่อยคืนสู่ธรรมชาติในเส้นทางอพยพและฤดูกาลอพยพ

(๕) สัตว์ป่าที่จะทำการปล่อยต้องได้รับการคัดกรองและตรวจโรคตามหลักวิชาการด้านสัตวแพทย์จากสัตวแพทย์ก่อนปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ

ข้อ ๒๐ การส่งคืนถิ่นกำเนิดหรือส่งไปยังศูนย์ช่วยเหลือสัตว์ป่าประเทศปลายทาง ให้ส่งได้เฉพาะสัตว์ป่าที่มีถิ่นกำเนิดในต่างประเทศและไม่มีกรอพยพย้ายถิ่นตามธรรมชาติมายังประเทศไทย ให้กรมประสานงานกับประเทศถิ่นกำเนิดหรือประเทศปลายทางถึงเหตุผลความจำเป็น วิธีการส่งกลับคืนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการส่งและการเลี้ยงดูสัตว์ป่า โดยทำเป็นข้อตกลงร่วมกันให้ชัดเจน เมื่อตกลงส่งคืนถิ่นกำเนิดหรือส่งไปยังประเทศปลายทาง ให้ดำเนินการตรวจสอบสุขภาพและกักกันโรคสัตว์ป่านั้น และขอให้ประเทศถิ่นกำเนิดหรือประเทศปลายทางออกใบอนุญาตนำเข้าสัตว์ป่าเพื่อนำมาประกอบการขออนุญาตส่งออกสัตว์ป่าต่อไป

เมื่อได้กำหนดวันและเวลาที่แน่นอนในการส่งสัตว์ป่าแล้ว ให้หน่วยงานของกรมที่ประสงค์จะส่งสัตว์ป่าขออนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์ป่านั้นต่ออธิบดี และเมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีแล้วให้ดำเนินการส่งออกสัตว์ป่านั้นไปอยู่ในความดูแลของประเทศถิ่นกำเนิดหรือประเทศปลายทางต่อไป

ข้อ ๒๑ การนำสัตว์ป่าไปใช้ประโยชน์ในราชการ หรือเพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ ให้หน่วยงานของกรมเสนอโครงการขอใช้ประโยชน์หรือโครงการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการจากสัตว์ปาดังกล่าว พร้อมบันทึกรายละเอียดคำนิรุปรณและร่องรอยหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับสัตว์ป่านั้นไว้ แล้วเสนอต่ออธิบดีเพื่อให้ความเห็นชอบ

โครงการตามวรรคหนึ่งต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานของกรมที่ประสงค์จะนำสัตว์ไปใช้ประโยชน์

(๒) เหตุผลความจำเป็นที่จะขอนำสัตว์ป่าไปใช้ประโยชน์

(๓) ลักษณะของการใช้ประโยชน์และระยะเวลาที่ใช้ประโยชน์สัตว์ป่า

(๔) วิธีการเลี้ยง ดูแล รักษาสัตว์ป่า และความรับผิดชอบในกรณีสัตว์ป่าที่นำไปใช้ประโยชน์เสียหายหรือเสียชีวิต

ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบ ให้อธิบดีพิจารณาโดยใช้หลักเกณฑ์ประกอบการพิจารณาดังต่อไปนี้

- (๑) เหตุผลความจำเป็นที่จะขอให้นำไปใช้ประโยชน์
- (๒) ภาระที่จะตกแก่ทางราชการหากไม่นำไปใช้ประโยชน์
- (๓) ความเสียหายหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการนำไปใช้ประโยชน์
- (๔) ผลกระทบในการดำเนินคดีเกี่ยวกับสัตว์ป่า กรณีเกี่ยวข้องกับคดีความ
- (๕) ผลกระทบอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

กรณีหมดความจำเป็นในการใช้ประโยชน์ หรือครบกำหนดเวลาที่ได้รับความเห็นชอบจากอธิบดี หรืออธิบดีมีคำสั่งยกเลิกการใช้ประโยชน์ ให้หน่วยงานของกรมที่ได้รับความเห็นชอบรายงานต่ออธิบดี พร้อมเสนอแนวทางการดำเนินการต่อไปแก่สัตว์ป่าดังกล่าว เพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

กรณีหน่วยงานรัฐอื่นขอใช้ประโยชน์สัตว์ป่าหรือเพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ ให้ดำเนินการตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยกรมอาจพิจารณาให้หน่วยงานรัฐที่ประสงค์ขอใช้ประโยชน์สัตว์ป่านั้นชำระค่าใช้จ่ายสัตว์ป่าตามหลักเกณฑ์ ในข้อ ๒๓ ก็ได้

ข้อ ๒๒ การส่งสัตว์ป่าให้สวนสัตว์ใช้ประโยชน์และดูแลแทน หากมีสวนสัตว์ที่มีความพร้อม จะรับดูแลสัตว์ป่านั้น อธิบดีอาจส่งสัตว์ป่านั้นไปให้สวนสัตว์ใช้ประโยชน์และดูแลแทนได้

สวนสัตว์จะกระทำการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเคลื่อนย้ายสัตว์ป่าดังกล่าวไม่ได้ เว้นแต่ จะได้รับความเห็นชอบจากอธิบดี หรือมีเหตุจำเป็นฉุกเฉินเพื่อการรักษาไว้ซึ่งชีวิตและสวัสดิภาพสัตว์ป่านั้น โดยให้แจ้งแก่อธิบดีทราบโดยเร็ว

ทั้งนี้ หากกรมขอรับสัตว์ป่าดังกล่าวคืน ให้สวนสัตว์ส่งมอบสัตว์ป่านั้นแก่กรมภายในกำหนด ระยะเวลาและสถานที่ที่กรมกำหนด หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่า การครอบครองสัตว์ป่า ของสวนสัตว์เป็นการครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต

ในกรณีที่สัตว์ป่านั้นตายลง ให้สวนสัตว์ที่รับดูแลสัตว์ป่าแจ้งต่ออธิบดีและให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลัก โดยสัตวแพทย์ร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่กำกับดูแลสวนสัตว์แห่งนั้น เข้าตรวจสอบ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาเหตุการตายของสัตว์ป่าที่สวนสัตว์ดังกล่าว หากพบว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด ให้ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป ส่วนการดำเนินการแก่ซากสัตว์ป่าดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการตามหมวด ๔ ว่าด้วยการดำเนินการแก่ซากสัตว์ป่า

ข้อ ๒๓ การจำหน่ายสัตว์ป่าบางชนิด อธิบดีอาจพิจารณาจำหน่ายสัตว์ป่านั้นให้แก่ผู้ที่มี ใบอนุญาตหรือผู้ที่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตที่มีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนี้

(๑) กรณีเป็นชนิดสัตว์ป่าคุ้มครองที่ได้จากการเพาะพันธุ์ หรือชนิดสัตว์ป่าควบคุมที่ได้จากการเพาะพันธุ์ ให้จำหน่ายแก่ผู้ได้รับใบอนุญาตเพาะพันธุ์สัตว์ป่าตามมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

(๒) กรณีเป็นสัตว์ป่าอื่น ซึ่งได้มาจากการเลี้ยงหรือเพาะพันธุ์ ให้จำหน่ายแก่ผู้ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งและประกอบกิจการสวนสัตว์ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

การประกาศและจำหน่ายตามวรรคหนึ่งให้กระทำ ณ สถานที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้ประกาศการจำหน่าย ณ กรม

(๒) ในท้องที่อื่น ให้ประกาศการจำหน่าย ณ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์หรือสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาแห่งท้องที่

ราคาสัตว์ป่าที่ทำการจำหน่ายให้เป็นไปตามราคาท้องตลาดแห่งท้องที่ หากไม่สามารถหาราคาตลาดในท้องที่นั้นได้ให้ราคาสัตว์ป่าเป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการตามมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ขั้นตอนการจำหน่าย และการชำระค่าใช้จ่ายการจำหน่ายสัตว์ป่าให้เป็นไปตามแนวทางที่อธิบดีประกาศกำหนด

กรณีมีผู้แจ้งความประสงค์จำนวนหลายรายที่จะซื้อสัตว์ป่าที่จำหน่าย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาผู้ที่ยื่นความประสงค์หารายแรกก่อน เรียงลำดับตามวัน เวลา ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งว่ารายใดมีความพร้อมที่จะรับเลี้ยงดูสัตว์ป่าให้มีชีวิตและสวัสดิภาพดีที่สุด ก็ให้จำหน่ายสัตว์ป่าแก่รายนั้น หากไม่สามารถจำหน่ายให้แก่หารายแรกได้ให้พิจารณาผู้ยื่นความประสงค์หารายต่อไป และหากพิจารณาทั้งหมดแล้วไม่สามารถจำหน่ายให้แก่ผู้ยื่นความประสงค์ทั้งหมดได้ให้ประกาศจำหน่ายสัตว์ปานั้นใหม่อีกครั้ง หรืออาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงแนวทางดำเนินการแก่สัตว์ปานั้นใหม่ได้แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒๔ การกำจัดหรือทำลายสัตว์ป่า พนักงานเจ้าหน้าที่หลักโดยสัตวแพทย์ตรวจสอบแล้วเห็นว่าติดเชื้อโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยน่าเชื่อว่าเป็นโรคระบาด หรือเป็นสัตว์ป่าที่เป็นพาหะของโรคระบาด หรือเป็นสัตว์ป่าอันตรายตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้พิจารณากำจัด ทำลาย ซึ่งสัตว์ปานั้นเสีย และรายงานให้อธิบดีทราบโดยเร็ว

การกำจัด ทำลาย หรือการอนุญาตสัตว์ป่าอันตรายหรือสัตว์ป่าที่ติดเชื้อโรคระบาดตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความร้ายแรงของโรคระบาดสัตว์ตามที่กรมปศุสัตว์ประกาศกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ โดยใช้วิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้สารเคมีให้สัตว์กิน ฉีด หรือสูดดมเข้าร่างกายเพื่อให้สัตว์ปานั้นตายโดยไม่ทรมาน

(๒) ทำลายสัตว์ป่าด้วยวิธีการช็อตด้วยไฟฟ้า

(๓) กรณีสัตว์ป่าเป็นสัตว์จำพวกสัตว์ปีก ให้ดำเนินการตาม (๑) หรือใช้วิธีทางกายภาพ

(๔) ทำลายสัตว์ป่าด้วยวิธีอื่นตามหลักวิชาการสัตวแพทย์

ข้อ ๒๕ การรับเลี้ยงดูสัตว์ป่าโดยกรม หากพนักงานเจ้าหน้าที่หลักหรือคณะกรรมการดำเนินการแก่สัตว์ป่ายังเห็นว่าแนวทางดำเนินการใด ๆ แก่สัตว์ป่าข้างต้นไม่เหมาะสมหรืออยู่ระหว่างเตรียมความพร้อมให้แก่สัตว์ป่า ให้กรมเลี้ยงดูสัตว์ป่านั้นต่อไป หรือจนกว่าจะมีแนวทางการดำเนินการแก่สัตว์ป่านั้น

โดยให้ดำเนินการตามข้อ ๑๙ ข้อ ๒๐ ข้อ ๒๑ ข้อ ๒๒ ข้อ ๒๓ หรือข้อ ๒๔ ต่อไป ทั้งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลักที่เลี้ยงดูสัตว์ป่ามีหน้าที่ต้องรายงานสภาพ ชนิด และจำนวนสัตว์ป่าที่อยู่ในความครอบครองต่ออธิบดีทุกปี

ในระหว่างการดูแลสัตว์ป่าของกรม หากสัตว์ป่านั้นบาดเจ็บ ป่วย หรืออ่อนแอ ให้ปฏิบัติตามส่วนที่ ๒ จนกว่าสัตว์ป่านั้นจะมีสุขภาพแข็งแรง จึงจะดำเนินการตามข้อ ๑๙ ข้อ ๒๐ ข้อ ๒๑ ข้อ ๒๒ ข้อ ๒๓ หรือข้อ ๒๔ ได้

การรับเลี้ยงดูสัตว์ป่าตามข้อ ๕ (๒) ให้ดำเนินการเรื่องค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่าตามหมวด ๓

ส่วนที่ ๔

การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อ ๒๖ การดำเนินการตามข้อ ๑๓ ข้อ ๑๕ วรรคสาม ข้อ ๑๙ ข้อ ๒๐ ข้อ ๒๑ ข้อ ๒๒ ข้อ ๒๓ หรือข้อ ๒๔ ต้องได้รับความเห็นชอบจากอธิบดี โดยให้เสนอแนวทางการดำเนินการแก่สัตว์ป่านั้นต่อคณะกรรมการดำเนินการแก่สัตว์ป่า เพื่อพิจารณาความเห็นเสนอต่ออธิบดีเพื่อให้ความเห็นชอบ

การดำเนินการแก่สัตว์ป่าตามวรรคหนึ่ง หากมีการรับมอบและส่งมอบสัตว์ป่า ให้จัดทำบันทึกการรับมอบและส่งมอบสัตว์ป่านั้นด้วย

สัตว์ป่าของกลางในคดีอาญาที่คดียังไม่ถึงที่สุดและอยู่ในความดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ หากเป็นสัตว์ป่าที่แข็งแรงและมีความเหมาะสมพร้อมที่จะปล่อยคืนสู่ธรรมชาติตามข้อ ๑๙ หรือส่งคืนถิ่นกำเนิดตามข้อ ๒๐ แล้วแต่กรณี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการดำเนินการแก่สัตว์ป่าเพื่อให้ความเห็นชอบ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วให้แจ้งต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการที่สำนวนคดีความอยู่ในความรับผิดชอบในขณะนั้น ว่าสัตว์ป่านั้นจะได้รับการปล่อยคืนสู่ธรรมชาติหรือส่งคืนถิ่นกำเนิด เมื่อครบกำหนดระยะเวลาเจ็ดวัน พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่แจ้งว่าต้องการข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีเพิ่มเติมแล้ว ก็ให้ปล่อยสัตว์ป่านั้นคืนสู่ธรรมชาติหรือส่งคืนถิ่นกำเนิดได้ โดยไม่ต้องเลี้ยงดูสัตว์ป่านั้นไว้ แม้คดีความยังไม่ถึงที่สุดก็ตาม ในกรณีสัตว์ป่านั้นตายลงก่อนคดีถึงที่สุดให้แจ้งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการทราบและให้ดำเนินการตามหมวด ๔ การดำเนินการแก่ซากสัตว์ป่าต่อไป

ข้อ ๒๗ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลักหรือหน่วยงานซึ่งดำเนินการแก่สัตว์ป่าตามที่อธิบดีให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินการแก่สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่าภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ดำเนินการ

แก่สัตว์ป่านั้นแล้วเสร็จ และให้สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่ารวบรวมเป็นข้อมูลการดำเนินการแก่สัตว์ป่าตามหมวด ๗ ต่อไป

หมวด ๓

การแจ้งและการรับแจ้ง การรับมอบสัตว์ป่า อัตราค่าใช้จ่าย การชำระค่าใช้จ่าย
ในการดูแลสัตว์ป่า และการยกเว้นค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่า

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

ข้อ ๒๘ กรณีเป็นสัตว์ป่าตามข้อ ๕ (๒) ที่ผู้มีไว้ในครอบครองส่งมอบสัตว์ป่าให้แก่กรมหรือกรณีตามข้อ ๕ (๙) ที่สัตว์ป่าตกมาอยู่ในความดูแลตามอำนาจหน้าที่ด้วยเหตุผู้ครอบครองส่งมอบสัตว์ป่าให้แก่กรม ให้ดำเนินการตามหมวดนี้

ข้อ ๒๙ กรณีเป็นสัตว์ป่าตามข้อ ๕ (๔) ที่คงเหลือจากการถูกเพิกถอนใบอนุญาตและดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดและสัตว์ป่าตกมาอยู่ในความครอบครองของกรม หรือผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตประสงค์จะส่งมอบสัตว์ป่านั้นให้แก่กรมก่อนกำหนดเวลาตามกฎหมาย ให้ดำเนินการตามส่วนที่ ๓ ส่วนที่ ๔ ส่วนที่ ๕ และส่วนที่ ๗ ต่อไป

ส่วนที่ ๒

การแจ้ง และการรับแจ้ง

ข้อ ๓๐ ให้ผู้ครอบครองสัตว์ป่าที่ประสงค์จะส่งมอบสัตว์ป่าให้กรม แจ้งส่งมอบสัตว์ป่าทั้งหมดหรือบางส่วนต่อกรม พร้อมด้วยข้อมูล เอกสาร และหลักฐาน ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและเลขประจำตัวประชาชน ในกรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นผู้ครอบครองสัตว์ป่า
- (๒) ชื่อและเลขทะเบียนนิติบุคคล ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ครอบครองสัตว์ป่า
- (๓) สำเนาหลักฐานการครอบครองซึ่งสัตว์ป่าที่ประสงค์จะส่งมอบ
- (๔) สำเนาบัญชีชนิดและจำนวนสัตว์ป่าที่อยู่ในความครอบครอง พร้อมระบุเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ป่าแต่ละตัว กรณีสัตว์ป่ามีจำนวนมากให้ใช้การประมาณการจำนวน
- (๕) ภาพถ่ายชนิดและจำนวนสัตว์ป่าที่ประสงค์จะส่งมอบ หรือกรณีสัตว์ป่ามีจำนวนมากให้ใช้ภาพถ่ายรวม

(๖) เหตุจำเป็นที่ไม่สามารถเลี้ยงดูสัตว์ป่านั้นต่อไปได้

ข้อ ๓๑ การแจ้งตามข้อ ๓๐ ให้แจ้ง ณ สถานที่และวิธีการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ในท้องที่กรุงเทพมหานคร ในกรณีสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง ให้แจ้ง ณ สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า ในกรณีสัตว์ป่าควบคุมให้แจ้ง ณ กองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญา

(๒) ในท้องที่จังหวัดอื่น ให้แจ้ง ณ สำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์แห่งท้องที่ที่มีการครอบครองสัตว์ป่านั้น

ข้อ ๓๒ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับแจ้งตรวจสอบชนิดและจำนวนสัตว์ป่าที่ผู้ครอบครองสัตว์ป่าประสงค์จะส่งมอบให้กรมดูแล ว่าเป็นไปตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ หรืออยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมที่จะคุ้มครองสัตว์ป่าดังกล่าว และมีค่าใช้จ่ายในการดูแลเท่าใด ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องสอบข้อเท็จจริงหรือซักถามรายละเอียดเพิ่มเติม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับแจ้งมีหนังสือแจ้งให้ผู้ครอบครองสัตว์ป่ามาให้อยู่คำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้

ส่วนที่ ๓

อัตราค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่า

ข้อ ๓๓ ภายใต้บังคับบัญชีอัตราค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่าของกรมท้ายระเบียบนี้ ให้คณะกรรมการการดำเนินการแก่สัตว์ป่าคิดค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่าที่ผู้ครอบครองสัตว์ป่าประสงค์จะส่งมอบให้แก่กรมดูแล และเมื่ออธิบดีได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ให้แจ้งอัตราค่าใช้จ่ายและวิธีการชำระค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่าแก่ผู้ครอบครองสัตว์ป่านั้นทราบ

หลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่า ต้องเหมาะสมกับชนิดหรือประเภทของสัตว์ป่า โดยให้คิดคำนวณจากค่าอาหาร ค่ายาและเวชภัณฑ์ ค่าบริการสัตวแพทย์ค่าแรงงานจัดการสถานที่เลี้ยงดู และค่ากรงเลี้ยงและโรงเรือนให้สอดคล้องกับช่วงอายุของสัตว์ป่าหรือระยะเวลาที่กรมต้องดูแลสัตว์ป่า โดยค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่าที่ผู้ครอบครองสัตว์ป่าชำระแก่กรมให้ถือเป็นเงินค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่าของกรม

ค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่านั้นให้คำนวณเป็นค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่ายโดยอาจชำระเป็นค่าใช้จ่ายทั้งจำนวน หรือผ่อนจ่ายเป็นรายงวด หรือจ่ายเป็นอัตรารายเดือนโดยมีค่าใช้จ่ายคงที่ที่จะต้องชำระก่อน ตามที่ตกลงกัน

ในกรณีที่ชำระค่าใช้จ่ายเป็นอัตรารายเดือน เมื่อสัตว์ป่านั้นตายลงหรือกรมได้ดำเนินการแก่สัตว์ป่านั้นตามแนวทางอื่นโดยกรมมิได้เป็นผู้ดูแลตามข้อ ๑๘ (๗) ให้ภาระในการชำระค่าใช้จ่ายรายเดือนนั้นสิ้นสุดลง

ในกรณีที่ชำระค่าใช้จ่ายทั้งจำนวนหรือผ่อนจ่ายเป็นรายงวด หากสัตว์ป่านั้นตายลง หรือกรมได้ดำเนินการแก่สัตว์ป่านั้นตามแนวทางอื่นโดยกรมมิได้เป็นผู้ดูแลตามข้อ ๑๘ (๗) เงินค่าใช้จ่ายดังกล่าวที่ได้ชำระแล้วมีอาจเรียกคืนได้ ส่วนงวดที่ยังมิได้ชำระให้ภาระการชำระค่าใช้จ่ายนั้นสิ้นสุดลง

ส่วนที่ ๔

การชำระค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่า

ข้อ ๓๔ เมื่อผู้ครอบครองสัตว์ป่าได้รับหนังสือแจ้งค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่าจากกรม หากผู้ครอบครองสัตว์ป่าตกลงที่จะชำระค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้แก่กรม ให้ผู้ครอบครองสัตว์ป่าแจ้งเป็นหนังสือให้กรมทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งค่าใช้จ่าย

ข้อ ๓๕ เมื่อกรมได้รับหนังสือแจ้งความตกลงที่จะชำระค่าใช้จ่ายจากผู้ครอบครองสัตว์ป่าแล้ว ให้นัดหมายทำหนังสือสัญญาและข้อตกลงในการจ่ายค่าดูแลสัตว์ป่า โดยผู้ครอบครองสัตว์ป่าสามารถเลือกจ่ายค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่ายทั้งจำนวน หรือผ่อนจ่ายเป็นรายงวด หรือเลือกชำระค่าใช้จ่ายเป็นรายเดือน โดยมีค่าใช้จ่ายคงที่ที่จะต้องชำระก่อน ตามที่ตกลงกันจนกว่าจะครบจำนวน หรือจนกว่าสัตว์ป่านั้นตายลง หรือกรมได้ดำเนินการแก่สัตว์ป่านั้นตามแนวทางอื่นโดยกรมมิได้เป็นผู้ดูแล ตามข้อ ๑๘ (๓) แล้วแต่กรณี

ข้อ ๓๖ เมื่อกรมและผู้ครอบครองสัตว์ป่าทำหนังสือสัญญาและข้อตกลงในการจ่ายค่าดูแลสัตว์ป่าแล้ว ให้ผู้ครอบครองสัตว์ป่าไปชำระค่าใช้จ่ายตามเงื่อนไขที่ตกลงในหนังสือสัญญาภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ลงนามในหนังสือสัญญา และนำหลักฐานการชำระเงินมาแสดงต่อหน่วยงานที่รับแจ้งการส่งมอบสัตว์ป่าที่ได้ยื่นแบบแจ้งความประสงค์ส่งมอบสัตว์ป่าไว้เพื่อนัดหมายวันส่งมอบสัตว์ป่าต่อไป

ในกรณีผู้ครอบครองสัตว์ป่าไม่ชำระค่าใช้จ่ายภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ถือว่าไม่ประสงค์จะให้ดำเนินการต่อไป และให้พนักงานเจ้าหน้าที่จำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ

ส่วนที่ ๕

การยกเว้นและการลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการดูแลและการส่งมอบสัตว์ป่า

ข้อ ๓๗ เมื่อผู้ครอบครองสัตว์ป่าได้รับหนังสือแจ้งค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่าตามข้อ ๓๔ แล้ว ในกรณีที่ผู้ครอบครองสัตว์ป่าไม่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่จะชำระค่าใช้จ่ายได้ทั้งหมดหรือบางส่วน ผู้ครอบครองสัตว์ป่าอาจยื่นขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูสัตว์ป่านั้น ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือกำหนดชำระค่าใช้จ่ายตามข้อ ๓๔

เอกสารที่ผู้ครอบครองสัตว์ป่า จะต้องยื่นเมื่อขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่า ได้แก่ เอกสารแสดงการเสียภาษีเงินได้ของผู้ครอบครองสัตว์ป่า ย้อนหลังสามปีภาษี (ถ้ามี) และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุจำเป็นที่จะขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่า

ข้อ ๓๘ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอยกเว้นหรือลดหย่อนค่าใช้จ่ายของผู้ครอบครองสัตว์ป่าแล้ว ให้เสนอต่อคณะกรรมการการดำเนินการแก่สัตว์ป่าเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นต่ออธิบดี เพื่อให้ความเห็นชอบ

ในกรณีที่อธิบดีเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบให้ยกเว้นหรือลดหย่อนค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ครอบครองสัตว์ป่า เป็นประการใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งแก่ผู้ครอบครองสัตว์ป่าทราบ และดำเนินการตามส่วนที่ ๔ ต่อไป

การยกเว้นหรือลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการส่งมอบสัตว์ป่า อธิบดีอาจวางข้อกำหนดหรือเงื่อนไขไว้ก็ได้

ส่วนที่ ๖

การรับมอบและส่งมอบสัตว์ป่า

ข้อ ๓๙ เมื่อผู้ครอบครองสัตว์ป่าได้ทำสัญญาและข้อตกลง รวมทั้งได้การชำระค่าใช้จ่ายตามข้อ ๓๕ และข้อ ๓๖ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เตรียมสถานที่เพื่อดำเนินการรับมอบสัตว์ป่านั้นไว้ให้พร้อม การรับมอบสัตว์ป่าให้คำนึงถึงความสะดวกและปลอดภัยของสัตว์ป่าไว้ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้ครอบครองสัตว์ป่านั้นไม่อาจเคลื่อนย้ายสัตว์ป่านั้นได้เอง พนักงานเจ้าหน้าที่หลักอาจเคลื่อนย้ายสัตว์ป่านั้นเองก็ได้

(๒) กรณีที่ผู้ครอบครองสัตว์ป่าสามารถเคลื่อนย้ายสัตว์ป่าได้เอง ให้ผู้ครอบครองสัตว์ป่าส่งมอบสัตว์ป่าให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่หลัก ตามสถานที่และวัน เวลาที่กำหนด

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับมอบสัตว์ป่าไว้แล้ว ให้ผู้ครอบครองสัตว์ป่าส่งมอบต้นฉบับของเอกสารหลักฐานการครอบครองสัตว์ป่า ประวัติสุขภาพสัตว์ป่า (ถ้ามี) เอกสารรับรองการตรวจโรคติดต่อร้ายแรงที่ออกโดยสัตวแพทย์ไม่เกินสองเดือนตามหลักวิชาการสัตวแพทย์ และให้จัดทำบันทึกการรับมอบสัตว์ป่า และใบรับแจ้งการส่งมอบสัตว์ป่าให้ไว้แก่ผู้ครอบครองสัตว์ป่าเพื่อเป็นหลักฐาน

ส่วนที่ ๗

การเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนการครอบครองสัตว์ป่า

ข้อ ๔๐ เมื่อผู้ครอบครองสัตว์ป่าได้ส่งมอบสัตว์ป่าให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่แล้วให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเป็นผู้ครอบครองสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองให้ส่งมอบใบอนุญาตหรือใบรับรองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในวันส่งมอบสัตว์ป่าหรือไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันส่งมอบสัตว์ป่า หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงบางรายการกรณีที่จะประสงค์จะส่งมอบสัตว์ป่าบางชนิด และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการบันทึกการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลลงในสารบบของกรม

(๒) ในกรณีผู้ครอบครองสัตว์ป่าควบคุมชนิดที่ต้องแจ้งการครอบครองตามมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่งให้ส่งมอบใบรับแจ้งการครอบครองหรือใบรับแจ้งการครอบครองชั่วคราวแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ภายในวันส่งมอบสัตว์ป่าหรือไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันส่งมอบสัตว์ป่า หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงบางรายการกรณีที่จะประสงค์จะส่งมอบสัตว์ป่าบางชนิด และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการบันทึกการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลลงในสารบบของกรม

ข้อ ๔๑ ในกรณีอธิบดีมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตหรือใบรับรองและผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตหรือใบรับรองได้ดำเนินการตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้ว

และประสงค์จะส่งมอบสัตว์ป่าที่เหลืออยู่แก่กรม ให้ส่งมอบใบอนุญาต ใบรับรอง หรือใบรับแจ้งการครอบครองแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสามสิบวันนับแต่ส่งมอบสัตว์ป่า และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการบันทึกการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลลงในสารบบของกรม

หมวด ๔

การดำเนินการแก่ซากสัตว์ป่า

ส่วนที่ ๑

การดำเนินการเบื้องต้นแก่ซากสัตว์ป่า

ข้อ ๔๒ กรณีเป็นซากสัตว์ป่าที่พบในพื้นที่รับผิดชอบของกรม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ตามบทนิยามพนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ (๑) (๒) หรือ (๓) เข้าตรวจสอบสาเหตุการตายของสัตว์ป่านั้น หากพบว่า

(๑) ซากสัตว์ป่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้ทำการเก็บหลักฐาน ตัวอย่าง และข้อเท็จจริงการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับซากสัตว์ป่าดังกล่าวเพื่อใช้ประกอบสำนวนคดี และพิจารณาแจ้งความเพื่อดำเนินคดีต่อไป

หากซากสัตว์ปาดังกล่าว เป็นซากสัตว์ป่าที่เก็บรักษาไว้แล้วอาจเน่าเสียหรือเก็บรักษาไว้แล้วจะเป็นภาระเกินสมควรแก่ทางราชการ ให้ทำเรื่องขอทำลายซากสัตว์ปาดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนต่อพนักงานสอบสวน หากพนักงานสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่จำเป็นต้องเก็บไว้เป็นพยานหลักฐานอีกต่อไป ก็ให้ทำลายซากสัตว์ป่านั้นได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการในข้อ ๔๗ และรายงานผลการทำลายซากสัตว์ป่านั้นให้พนักงานสอบสวนและอธิบดีทราบ

หากเป็นซากสัตว์ปาดังกล่าว ไม่เน่าเสียหรือเป็นซากสัตว์ป่าที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นให้เก็บรักษาไว้เพื่อใช้ในการดำเนินคดี ให้ส่งซากสัตว์ป่านั้นให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลักเก็บรักษาต่อไปจนกว่าคดีจะถึงที่สุด หรือจนกว่าพนักงานสอบสวนมีความเห็นว่าไม่จำเป็นต้องเก็บพยานหลักฐานอีกต่อไป โดยให้จัดทำเอกสารรับมอบซากสัตว์ป่าแยกไว้เป็นรายคดี เว้นแต่เป็นซากสัตว์ป่าที่มีค่าสมควรเก็บรักษาไว้ อาจพิจารณาดำเนินการแก่ซากสัตว์ป่าตามส่วนที่ ๒ ต่อไป

(๒) ซากสัตว์ป่าที่น่าเชื่อว่าเป็นการตายลงโดยธรรมชาติให้ปล่อยทิ้งไว้ตามธรรมชาติ แต่หากเป็นซากสัตว์ป่าที่สันนิษฐานว่าตายลงจากการติดเชื้อโรคระบาด ให้ประสานพนักงานเจ้าหน้าที่หลักโดยสัตวแพทย์เพื่อตรวจสอบและดำเนินการทำลายซากสัตว์ปาดังกล่าวโดยด่วนตามหลักเกณฑ์และวิธีการในข้อ ๔๗ และรายงานผลการทำลายซากสัตว์ป่านั้นให้พนักงานสอบสวนและอธิบดีทราบ

ข้อ ๔๓ กรณีเป็นซากสัตว์ป่าที่พบนอกพื้นที่รับผิดชอบของกรม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามบทนิยามพนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ (๔) หรือเจ้าพนักงานตำรวจที่พบซากสัตว์ป่า ดูแลซากสัตว์ป่าโดยมิให้เคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงสถานที่ และแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามบทนิยามพนักงานเจ้าหน้าที่

ในพื้นที่ (๑) (๒) หรือ (๓) ที่ใกล้พื้นที่ที่พบซากสัตว์ป่านั้นเพื่อเข้าตรวจสอบสาเหตุการตาย เมื่อตรวจสอบแล้วให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๔๒ ต่อไป

ข้อ ๔๔ ซากสัตว์ป่าตามข้อ ๔๒ และข้อ ๔๓ หากเป็นซากสัตว์ป่าที่ไม่เน่าเสียที่มีค่าสมควรแก่การเก็บรักษาไว้ เช่น งาช้าง เขี้ยว เขาสัตว์ นอ ขน หนัง กระดูก โหนกหัวนก ซึ่งเป็นของสัตว์ป่าสงวน หรือซากสัตว์ป่าที่หายากใกล้สูญพันธุ์ หรือซากสัตว์ป่าที่พนักงานเจ้าหน้าที่หลักพิจารณาแล้วเห็นว่าจะใช้ประโยชน์จากซากสัตว์ป่านั้นเพื่อประโยชน์ในทางราชการหรือการศึกษาวิจัย หรือมีมูลค่าทางเศรษฐกิจ ให้เก็บรักษาซากสัตว์ป่านั้นไว้มิให้ทำลาย โดยอาจจัดการซากสัตว์ป่าดังกล่าวด้วยวิธีการสต๊าฟ ดอง อบ หรือวิธีการอื่นใดเพื่อรักษาให้ซากสัตว์ป่านั้นให้คงสภาพเดิมก็ได้ ในกรณีที่เป็นที่สงสัยให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลักหรือคณะกรรมการการดำเนินการแก่สัตว์ป่า

ซากสัตว์ป่าตามวรรคหนึ่ง หากเป็นกรณีที่สัตว์ป่านั้นตายลงอันมีสาเหตุจากการติดเชื้อโรคระบาดและสามารถทำลายเชื้อโรคจนซากสัตว์ป่านั้นปลอดจากเชื้อโรคตามหลักวิชาการสัตวแพทย์ได้แล้ว ให้เก็บรักษาซากสัตว์ป่านั้นไว้ มิฉะนั้นก็ให้ทำลายเสียโดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการในข้อ ๔๗

ส่วนที่ ๒

การดำเนินการแก่ซากสัตว์ป่าโดยพนักงานเจ้าหน้าที่หลัก

ข้อ ๔๕ การดำเนินการแก่ซากสัตว์ป่ามีแนวทางการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (๑) การนำซากสัตว์ป่าไว้ใช้ประโยชน์ในราชการหรือเพื่อประโยชน์ในการสำรวจ การศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ
- (๒) การทำลายซากสัตว์ป่า
- (๓) การจำหน่ายซากสัตว์ป่าบางชนิด
- (๔) การเก็บรักษาซากสัตว์ป่า

ข้อ ๔๖ การนำซากสัตว์ป่าไปใช้ประโยชน์ในราชการหรือเพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ และการเสนอโครงการขอใช้ประโยชน์จากซากสัตว์ป่า ให้นำความในข้อ ๒๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การใช้ประโยชน์จากซากสัตว์ป่าที่อยู่ในความดูแลของกรมตามวรรคหนึ่ง อาจนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการอื่นก็ได้ เช่น การจัดแสดงเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สัตว์ป่าหรือเก็บและจัดแสดงเพื่อประโยชน์ทางวิชาการในพิพิธภัณฑ์ การนำไปเป็นอาหารสัตว์ของสถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า หรือในธรรมชาติ

ข้อ ๔๗ การทำลายซากสัตว์ป่า กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หลักซึ่งเก็บรักษาซากสัตว์ป่าไม่สามารถดำเนินการแก่ซากสัตว์ป่าที่เก็บรักษาตามข้อ ๔๖ ได้ หรือซากสัตว์ป่ามีการเสื่อมสภาพอย่างรุนแรง หรือหากเก็บรักษาซากสัตว์ป่าไว้จะเป็นภาระเกินสมควรแก่ทางราชการ หรือเป็นซากสัตว์ป่าจากสัตว์ป่าที่ติดเชื้อโรคระบาด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลักปรึกษาหารือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เพื่อกำหนดพื้นที่ในการใช้ทำลายซากสัตว์ป่าและจัดการทำลายตามลักษณะของซากสัตว์ป่านั้น ดังนี้

(๑) ชากสัตว์ป่าที่ยังมีสภาพเป็นสัตว์ทั้งตัว

(ก) ให้ฝังซากสัตว์ป่าในบริเวณพื้นที่ดอนที่น้ำท่วมไม่ถึงและห่างจากแหล่งน้ำธรรมชาติหรือไกลจากแหล่งชุมชน โดยให้ส่วนบนสุดของซากสัตว์อยู่ใต้ระดับผิวดินไม่น้อยกว่า ๕๐ เซนติเมตร ใช้สารเคมีที่สามารถทำลายเชื้อจุลินทรีย์หรือเชื้อโรคต่าง ๆ โดยการแช่ ราด หรือโรยที่ส่วนต่าง ๆ ของซากสัตว์ป่านั้นจนทั่วรวมถึงบริเวณปากหลุมที่ฝังซากสัตว์ป่านั้นด้วย และพูนดินกลบหลุมเหนือระดับผิวดินไม่น้อยกว่าปริมาตรของซากสัตว์ป่าหรืออาจหาวัสดุหนักปิดทับหลุมเพื่อป้องกันการขุด คืบ ขี้ย จากสัตว์อื่นก็ได้ และทำการตรวจสอบดูแลพื้นที่ที่ฝังซากสัตว์ป่าป้องกันบุคคลหรือสัตว์อื่นเข้าออกบริเวณสถานที่ฝังซากสัตว์ป่าภายในระยะเวลาสิบสี่วัน หรือ

(ข) ใช้ไฟเผาทำลายซากสัตว์ป่านั้นให้ไหม้จนสิ้น หรือ

(ค) ใช้วิธีการทำลายซากสัตว์ป่าด้วยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควรตามหลักวิชาการสัตวแพทย์

(๒) ซากสัตว์ป่าซึ่งไม่มีลักษณะเป็นซากสัตว์ทั้งตัว เป็นชิ้นส่วน หรือเป็นสิ่งใด ๆ ที่ได้จากสัตว์ป่าที่มีชีวิต หรือสัตว์ป่าที่ตายแล้ว ให้ทำลายตามวิธีที่กำหนดใน (๑)

ในการทำลายซากสัตว์ป่าดังกล่าว ให้กระทำโดยคณะบุคคล เพื่อควบคุมการทำลาย ดังนี้

(๑) กรณีพื้นที่ทำลายซากสัตว์ป่าอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของกรม ให้ประกอบด้วยผู้ทำหน้าที่หัวหน้าประจำพื้นที่อนุรักษ์ และลูกจ้างประจำหรือพนักงานราชการอีกไม่น้อยกว่าสองคน

(๒) กรณีพื้นที่ทำลายซากสัตว์ป่าอยู่นอกพื้นที่รับผิดชอบของกรม ให้ประกอบด้วยผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่าแห่งท้องที่หรือผู้ทำหน้าที่หัวหน้าประจำพื้นที่อนุรักษ์ที่ใกล้เคียงพื้นที่ทำลาย และหัวหน้าประจำพื้นที่ทำลายหรือลูกจ้างประจำหรือพนักงานราชการอีกไม่น้อยกว่าสองคน

ข้อ ๔๘ การจำหน่ายซากสัตว์ป่าบางชนิด ให้อธิบดีจำหน่ายได้เฉพาะซากของสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้หรือสัตว์ป่าควบคุมที่เพาะพันธุ์ได้ แก่ผู้ที่มีใบอนุญาตเพาะพันธุ์สัตว์ป่าคุ้มครองหรือสัตว์ป่าควบคุมตามมาตรา ๒๘ หรือผู้ที่มีใบอนุญาตค้าสัตว์ป่าคุ้มครองหรือสัตว์ป่าควบคุมตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

การจำหน่ายซากสัตว์ป่าให้ปฏิบัติตามขั้นตอนการจำหน่าย ดังนี้

(๑) ราคาซากสัตว์ป่าที่ทำการจำหน่ายให้กำหนดจากการสืบราคาท้องตลาดแห่งท้องที่ โดยให้คำนึงถึงความเสี่ยงสภาพของซากสัตว์ป่านั้นด้วย

(๒) ให้ผู้ประสงค์จะซื้อซากสัตว์ป่าวางหลักทรัพย์เท่ากับราคาซากสัตว์ป่าตามจำนวนที่ประสงค์จะซื้อแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการจำหน่าย

(๓) ในกรณีมีจำนวนผู้ยื่นความประสงค์จะซื้อซากสัตว์ป่าเท่ากับหรือน้อยกว่าจำนวนซากสัตว์ป่าที่ประกาศจำหน่าย ให้จำหน่ายซากสัตว์ป่านั้นแก่บุคคลดังกล่าว ให้ผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้มีสิทธิซื้อและทำสัญญาซื้อขายกับกรมและหลักฐานการรับมอบซากสัตว์ป่า หรือใบรับรองซากสัตว์ป่าไว้ในความครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๔) ในกรณีที่มีผู้ยื่นความประสงค์จะซื้อซากสัตว์ป่ามากกว่าจำนวนซากสัตว์ป่าที่ประกาศจำหน่ายให้กระทำด้วยวิธีการจับฉลาก

ให้ผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้มีสิทธิที่จะซื้อซากสัตว์ป่า เข้าทำสัญญาซื้อขายกับกรม และจัดทำหลักฐานการรับมอบซากสัตว์ป่าและใบรับรองการครอบครองซากสัตว์ป่าไว้ในความครอบครอง โดยชอบด้วยกฎหมาย

ให้คืนหลักทรัพย์แก่ผู้ที่ไม่ได้รับการคัดเลือกและทำหลักฐานการรับคืนหลักทรัพย์ไว้ด้วย

(๕) ซากสัตว์ป่าที่นำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลักควบคุมกำกับการผลิต ตามจำนวนประเภทอย่างใกล้ชิด และออกหลักฐานกำกับผลิตภัณฑ์ด้วย

ข้อ ๔๙ การเก็บรักษาซากสัตว์ป่า หากพนักงานเจ้าหน้าที่หลักยังไม่สามารถพิจารณา แนวทางดำเนินการใด ๆ แก่ซากสัตว์ป่าได้ ให้เก็บรักษาซากสัตว์ป่านั้นต่อไป หรือจนกว่าจะมี แนวทางการดำเนินการแก่ซากสัตว์ป่านั้น โดยให้ดำเนินการตามข้อ ๔๖ ข้อ ๔๗ หรือข้อ ๔๘ ต่อไป

ส่วนที่ ๓

การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อ ๕๐ การดำเนินการตามข้อ ๔๖ ข้อ ๔๘ และข้อ ๔๙ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลักจัดทำ เครื่องหมายประจำซากสัตว์ป่าดังกล่าวให้เรียบร้อยก่อนดำเนินการ โดยให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการ จัดทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ป่าตามข้อ ๑๖ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๕๑ การดำเนินการตามข้อ ๔๖ และข้อ ๔๘ ต้องได้รับความเห็นชอบจากอธิบดี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลักเสนอแนวทางการดำเนินการแก่ซากสัตว์ป่านั้นต่อคณะกรรมการการดำเนินการ แก่สัตว์ป่า เพื่อพิจารณาความเห็นต่ออธิบดีเพื่อให้ความเห็นชอบ

การดำเนินการตามข้อ ๔๗ หากเป็นซากสัตว์ป่าสงวน หรือซากสัตว์ป่าที่เป็นางช้าง เขี้ยวเสือ เขี้ยวหมี รังนกอีแอ่น หรือซากสัตว์ป่าอื่นที่ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่าหรือผู้อำนวยการสำนักบริหาร พื้นที่อนุรักษ์แห่งท้องที่พิจารณาแล้วว่ามีมูลค่าทางเศรษฐกิจ ต้องได้รับความเห็นชอบจากอธิบดี โดยให้ เสนอแนวทางการดำเนินการแก่ซากสัตว์ป่านั้นต่อคณะกรรมการการดำเนินการแก่สัตว์ป่า ส่วนซากสัตว์ป่าอื่น หากเก็บไว้จะเป็นภาระเกินสมควรแก่ทางราชการและไม่อาจใช้ประโยชน์อื่นได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เสนอความเห็นต่อผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่าหรือผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์แห่งท้องที่ แล้วแต่กรณี เพื่อทำลายซากสัตว์ป่านั้นตามวิธีการทำลายตามข้อ ๔๗

ข้อ ๕๒ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลักหรือหน่วยงานซึ่งดำเนินการแก่ซากสัตว์ป่าตามที่อธิบดี ให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินการแก่สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่าภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ ดำเนินการแก่ซากสัตว์ป่านั้นแล้วเสร็จ และให้สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่ารวบรวมเป็นข้อมูลการดำเนินการ แก่ซากสัตว์ป่าตามหมวด ๗ ต่อไป

ข้อ ๕๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หลักหรือหน่วยงานซึ่งเก็บรักษาซากสัตว์ป่ามีหน้าที่ต้องรายงานสภาพ ชนิด และจำนวนซากสัตว์ป่าที่อยู่ในความครอบครองต่ออธิบดีทุกปี

หมวด ๕
การดำเนินการแก่ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า

ส่วนที่ ๑
หลักเกณฑ์การดำเนินการแก่ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า

ข้อ ๕๔ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจยึดผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าจากการกระทำผิดหรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่ตกเป็นของแผ่นดิน ให้ดำเนินการแก่ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าตามหมวดนี้

ข้อ ๕๕ ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าตามข้อ ๕๔ ซึ่งทำจากซากสัตว์ป่าสงวน หรือซากสัตว์ป่าที่หายากใกล้สูญพันธุ์ หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากสัตว์ป่าที่พนักงานเจ้าหน้าที่กรมพิจารณาแล้วเห็นว่ายังสามารถใช้ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่านั้นไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วนได้เพื่อประโยชน์ในทางราชการหรือการศึกษาวิจัย หรือมีมูลค่าทางเศรษฐกิจ ให้เก็บรักษาผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่านั้นไว้

ข้อ ๕๖ การดำเนินการแก่ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าอื่น นอกจากผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าตามข้อ ๕๕ ให้พิจารณาดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าซึ่งเป็นชนิดสัตว์ป่าที่ไม่สามารถอนุญาตให้เพาะพันธุ์หรือค้าได้ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ อาจพิจารณานำผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าไปใช้ประโยชน์ในราชการหรือเพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ หรือทำลาย หรือเก็บรักษาต่อไปก็ได้ หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการแก่ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ปาดังกล่าว ให้นำความในข้อ ๔๖ ข้อ ๔๗ และข้อ ๔๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๒) ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าซึ่งเป็นชนิดสัตว์ป่าที่สามารถอนุญาตให้เพาะพันธุ์หรือค้าได้ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ อาจพิจารณานำผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าไปใช้ประโยชน์ในราชการหรือเพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ หรือทำลาย จำหน่าย หรือเก็บรักษาต่อไปก็ได้ หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการแก่ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ปาดังกล่าว ให้นำความในข้อ ๔๖ ข้อ ๔๗ ข้อ ๔๘ และข้อ ๔๙ แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒
การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อ ๕๗ การดำเนินการแก่ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้นำความในหมวด ๔ ส่วนที่ ๓ การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่แก่ซากสัตว์ป่า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๖

คณะกรรมการการดำเนินการแก้สัตว์ป่า ชากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากชากสัตว์ป่า

ข้อ ๕๘ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการการดำเนินการแก้สัตว์ป่า ชากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากชากสัตว์ป่า” ประกอบด้วย รองอธิบดีที่กำกับสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า เป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอนุรักษ์สัตว์ป่า ผู้อำนวยการส่วนคุ้มครองสัตว์ป่า หัวหน้ากลุ่มงานเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยสัตว์ป่า เป็นกรรมการ หัวหน้ากลุ่มงานจัดการสุขภาพสัตว์ป่า เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) พิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินการแก้สัตว์ป่า ชากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากชากสัตว์ป่าที่พนักงานเจ้าหน้าที่หลักหรือหน่วยงานเสนอขอความเห็นชอบต่ออธิบดี

(๒) พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ หลักปฏิบัติ วิธีการ ค่าใช้จ่าย ราคาสัตว์ป่า ชากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากชากสัตว์ป่า

(๓) กำหนดค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่าตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

(๔) เรื่องอื่นตามที่อธิบดีมอบหมายตามระเบียบนี้

หมวด ๗

การรวบรวมข้อมูลการดำเนินการแก้สัตว์ป่า ชากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากชากสัตว์ป่า

ข้อ ๕๙ ข้อมูลการแจ้ง การรับแจ้ง การมอบหรือรับมอบ การครอบครอง การเยี่ยวยารักษาชนิดและจำนวน สภาพ และการดำเนินการแก้สัตว์ป่า ชากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากชากสัตว์ป่าตามระเบียบนี้ให้สำนักอนุรักษ์สัตว์ปารวบรวมและรายงานให้อธิบดีทราบทุกหกเดือน

หมวด ๘

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๖๐ บรรดาสัตว์ป่า ชากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากชากสัตว์ป่า ที่มีอยู่ในความดูแลของกรมก่อนระเบียบนี้มีผลบังคับใช้ให้ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้เท่าที่จะดำเนินการได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบังคับใช้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

รัชฎา สุริยกุล ณ อยุธยา

อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

หลักเกณฑ์การคิดคำนวณค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่า
สำหรับสัตว์ป่าที่ผู้ประสงค์จะส่งมอบให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชดูแล

.....

ค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่า ประเมินได้จากค่าอาหาร ค่ายาและเวชภัณฑ์ ค่าบริการสัตวแพทย์ ค่าแรงงานจัดการสถานที่เลี้ยงดู และค่ากรงเลี้ยงและโรงเรือน รวมกันแล้วคูณด้วยอายุขัยเฉลี่ยของสัตว์ป่าตามชนิดหรือประเภทของสัตว์ป่านั้นอายุขัยเฉลี่ยของสัตว์ป่า ให้หักอายุของสัตว์ป่าที่จะส่งมอบออกจากอายุขัยเฉลี่ยของสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทนั้นโดยคิดเฉลี่ยเป็นรายปี

ค่าใช้จ่ายสำหรับการดูแลสัตว์ป่า เมื่อคณะกรรมการการดำเนินการแก่สัตว์ป่ากำหนดอัตราค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่าพิจารณาผลแล้ว ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช รับสัตว์ป่าที่ผู้ประสงค์ส่งมอบสัตว์ปามาอยู่ในความดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

$$X_1 = \text{ค่ากรง/คอก+คักรองโรค} + \{(\text{ค่าจ้างผู้ดูแล+ค่าอาหาร+ค่าเวชภัณฑ์และยา}) \times \text{อายุขัยเฉลี่ยที่เหลืออยู่}\}$$

เมื่อ

$$X_1 = \text{ค่าใช้จ่ายสำหรับการดูแลสัตว์ป่าในความดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช}$$

บัญชีอัตราค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่าของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ลำดับที่	กลุ่มสัตว์ป่า	ค่าใช้จ่ายในการดูแลสัตว์ป่าในกรงเลี้ยง		
		๑-๕ ปี (บาท/ตัว)	๖-๑๐ ปี (บาท/ตัว)	มากกว่า ๑๐ ปี (บาท/ตัว)
๑	กลุ่มเสือ	๕,๓๓,๐๐๐	๙๐๔,๐๐๐	๑,๓๙๔,๐๐๐
๒	กลุ่มหมี	๔๒๔,๐๐๐	๖๗๒,๐๐๐	๙๙๖,๐๐๐
๓	กลุ่มกวาง เนื้อทราย ละองหรือละมั่ง	๘๕,๐๐๐	๑๕๘,๐๐๐	๒๕๔,๐๐๐
๔	กลุ่มวัวแดง	๑๖๐,๐๐๐	๒๙๕,๐๐๐	๔๗๓,๐๐๐
๕	กลุ่มลิง	๑๑๔,๐๐๐	๑๘๓,๐๐๐	๒๗๔,๐๐๐
๖	กลุ่มชะนี	๑๒๓,๐๐๐	๑๙๔,๐๐๐	๒๘๖,๐๐๐
๗	กลุ่มกระซัง	๔๘,๐๐๐	๙๑,๐๐๐	๑๔๘,๐๐๐
๘	กลุ่มเลี้ยงผา กวางผา	๗๔,๐๐๐	๑๓๑,๐๐๐	๒๐๗,๐๐๐
๙	กลุ่มสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอื่น ๆ	๖๗,๐๐๐	๑๑๕,๐๐๐	๑๘๐,๐๐๐
๑๐	กลุ่มไก่ฟ้า และนกยูง	๕๐,๐๐๐	๘๗,๐๐๐	๑๓๖,๐๐๐
๑๑	กลุ่มนกน้ำ และเหยี่ยว	๖๗,๐๐๐	๑๒๒,๐๐๐	๑๙๕,๐๐๐
๑๒	กลุ่มนกขนาดใหญ่	๗๘,๐๐๐	๑๓๐,๐๐๐	๑๙๘,๐๐๐
๑๓	กลุ่มนกขนาดกลาง	๓๗,๐๐๐	๖๔,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐
๑๔	กลุ่มนกขนาดเล็ก	๒๘,๐๐๐	๔๘,๐๐๐	๗๕,๐๐๐
๑๕	กลุ่มสัตว์เลื้อยคลาน	๕๔,๐๐๐	๑๐๑,๐๐๐	๑๖๕,๐๐๐
๑๖	กลุ่มสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก	๒๗,๐๐๐	๕๓,๐๐๐	๘๖,๐๐๐

**หน้าที่ในการดำเนินการแก่สัตว์ป่า ขากสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าตามข้อ ๕
ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามระเบียบนี้**

ข้อ ๕	ประเภทสัตว์ป่า ขากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า	พนักงาน เจ้าหน้าที่ หลัก	พนักงาน เจ้าหน้าที่ ในพื้นที่	เจ้า พนักงาน ตำรวจ
(๑)	สัตว์ป่าที่ถูกล่าด้วยความจำเป็นและภายใต้เงื่อนไขตามมาตรา ๑๓	✓	✓	
(๒)	สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุมที่ผู้มีไว้ในครอบครอง มีเหตุจำเป็นไม่สามารถเลี้ยงดูสัตว์ป่านั้นต่อไปได้ และส่งมอบสัตว์ป่า นั้นให้แก่กรมตามมาตรา ๑๖	✓		
(๓)	สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ และสัตว์ป่าควบคุมจากการแจ้งการช่วยเหลือตามมาตรา ๒๑	✓	✓	
(๔)	สัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุม และซากสัตว์ป่า ดังกล่าว ที่คงเหลือจากการจัดการตามมาตรา ๗๔	✓		
(๕)	สัตว์ป่า ขากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า ที่ถูกยึด หรืออายัดของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘๑ (๔)	✓	✓	✓
(๖)	สัตว์ป่าที่ได้มาจากการดำเนินการในสถานการณ์อันตราย ถูกฉก เร่ด่วน ตามมาตรา ๗๒	✓	✓	
(๗)	สัตว์ป่าอันตรายหรือซากสัตว์ป่าอันตราย ตามมาตรา ๓๒	✓	✓	
(๘)	สัตว์ป่า ขากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่ตกเป็น ของแผ่นดิน เนื่องจากใบอนุญาตและใบรับรองสิ้นสุดลง หรือ สิทธิการครอบครองของผู้รับใบอนุญาตหรือใบรับรองสิ้นสุดลง	✓		
(๙)	สัตว์ป่า ขากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าที่ตกเป็นของ แผ่นดินตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือตกมาอยู่ในความดูแลของกรมตามอำนาจหน้าที่ด้วยเหตุอื่น หรือตามคำพิพากษาของศาล	✓		
(๑๐)	ลูกของสัตว์ป่าที่ได้มาระหว่างการดูแลสัตว์ป่า	✓		
(๑๑)	ซากสัตว์ป่าที่เกิดจากการตายลงของสัตว์ป่า	✓	✓	✓

* เฉพาะในระเบียบนี้ “ซากสัตว์ป่า” ให้ความหมายรวมถึงรังของสัตว์ป่าด้วย

บัญชีฐานความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒
ที่ต้องดำเนินการแก่สัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่าตามระเบียบนี้

ลำดับ	ข้อหาหรือฐานความผิด		บทกำหนดโทษ	
	มาตรา	ฐานความผิด	มาตรา	อัตราโทษ
๑	๑๒	ล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครอง	๘๙ วรรค หนึ่ง ๘๙ วรรค สอง	<u>สัตว์ป่าคุ้มครอง</u> จำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ <u>สัตว์ป่าสงวน</u> จำคุกตั้งแต่ ๓ - ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๓๐๐,๐๐๐ - ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท
๒	๑๕ วรรค หนึ่ง	ปล่อย หรือทิ้งเป็นอิสระ ซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือสัตว์ป่าควบคุม ในความครอบครอง	๙๑	จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓	๑๗	ครอบครองสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว	๙๒	จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๔	๑๘ วรรค หนึ่ง	ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์ โดยไม่ได้รับอนุญาต	๙๐	จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๕	๑๙ วรรค หนึ่ง	ไม่แจ้งการครอบครองซึ่งสัตว์ป่าควบคุม ชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้แจ้งการครอบครอง หรือซากสัตว์ป่าดังกล่าว	๙๐	จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๖	๒๒ วรรค หนึ่ง	นำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าสงวน ซากสัตว์ป่า ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า โดยไม่ได้รับอนุญาต	๘๙ วรรค สอง	สัตว์ป่าสงวน จำคุกตั้งแต่ ๓ - ๑๕ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๓๐๐,๐๐๐ - ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท
๗	๒๓ วรรค หนึ่ง	นำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่า ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า โดยไม่ได้รับอนุญาต	๙๓	จำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๘	๒๕ วรรค หนึ่ง	นำผ่านซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง สัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่า ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า โดยไม่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านตรวจสัตว์ป่า	๙๔	จำคุกไม่เกิน ๔ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๙	๒๗	ผู้รับใบอนุญาตนำเข้า ส่งออก ซากสัตว์ป่า ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า ไม่แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านตรวจสัตว์ป่า เพื่อตรวจสอบฯ หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบ	๙๑	จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๑๐	๒๘ วรรค หนึ่ง	ดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าคุ้มครอง ที่เพาะพันธุ์ได้ หรือสัตว์ป่าควบคุมชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้ขออนุญาต ดำเนินกิจการเพาะพันธุ์ โดยไม่ได้รับอนุญาต	๙๕	จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๑๑	๒๙	ค้าซึ่งสัตว์ป่าสงวน หรือสัตว์ป่าคุ้มครอง ซากสัตว์ป่า ผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า	๘๙ วรรค หนึ่ง	<u>สัตว์ป่าคุ้มครอง</u> จำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ลำดับ	ข้อหาหรือฐานความผิด		บทกำหนดโทษ	
	มาตรา	ฐานความผิด	มาตรา	อัตราโทษ
			๘๙ วรรค สอง	สัตว์ป่าสงวน จำคุกตั้งแต่ ๓ - ๑๕ ปี หรือปรับ ตั้งแต่ ๓๐๐,๐๐๐ - ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ
๑๒	๓๐ วรรค หนึ่ง	ค้าซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ หรือสัตว์ป่าควบคุม ซากสัตว์ป่าผลิตภัณฑ์ จากซากสัตว์ป่า โดยไม่ได้รับอนุญาต	๙๔	จำคุกไม่เกิน ๔ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๑๓	๓๒ วรรค สอง หรือ วรรค สาม	ฝ่าฝืนมาตรการควบคุม หรือทิ้งหรือปล่อย สัตว์ป่าอันตราย ซากสัตว์ป่า	๙๓	จำคุกไม่เกิน ๑๐ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๑๔	๓๓ วรรค หนึ่ง	ฝ่าฝืนจัดตั้งและดำเนินการสวนสัตว์ โดยไม่ได้รับอนุญาต	๙๕	จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๑๕	๓๓ วรรคสี่	ฝ่าฝืนกฎกระทรวง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขต่าง ๆ ในการดำเนินการสวนสัตว์	๙๑	จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๑๖	๕๔ วรรค หนึ่ง	ล่าสัตว์ป่า เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของ สัตว์ป่า หรือล่อ หรือนำสัตว์ป่าออกไปจาก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	๙๒	จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๑๗	๕๕ วรรค หนึ่ง (๖)	ปลูกต้นไม้หรือพฤษชาติอื่น ๆ หรือนำ หรือปล่อยสัตว์ทุกชนิดเข้าไป	๑๐๒ วรรค สอง	กรณีความผิดตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการนำหรือ ปล่อยสัตว์ที่เป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อระบบนิเวศอย่างรุนแรงในเขตรักษาพันธุ์ สัตว์ป่านั้น อัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับ ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๑๘	๖๗ (๑)	ล่าสัตว์ป่าชนิดหรือประเภทที่ประกาศ หรือเก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่านั้น	๑๐๓ วรรค หนึ่ง	ฝ่าฝืนมาตรา ๖๗ (๑) (๒) จำคุกไม่เกิน ๗ ปี หรือปรับไม่เกิน ๗๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ